

vysvětloval jsem mu. Mirek vyfoukl dým z okénka a udiveně se na mě podíval. „To se teda docela projedeš. A co v tej Evropě chceš zjistit? Já vždycky, když jsem jel do nějaký země stopem, tak jsem tam chtěl něco zjistit,“ vyzvídal. „No, tak to je docela jednoduchý...“ řekl jsem, abych získal čas promyslet si odpověď.

„Chci si povídat s lidma a zeptat se jich, jak se jim tady žije. Evropa je totiž podle mě nejrozmanitější kontinent světa. A protože jsi v Evropě vyrostl, chápeš naši kulturu a dokážeš si všimnout i drobných rozdílů. Když ale jedeš jenom do jedný země, nemáš s čím srovnávat. Abys tu rozmanitost poznal, musíš navštívit víc zemí v krátkým čase, což v Evropě není problém. Máš tu padesát zemí, všechny blízko u sebe, u půlky z nich nejsou hranice. Je tu bezpečno a rozumíš jazyku. A tak si říkám, že si Evropa přímo říká o to, abys ji projel stopem. Vlastně se divím, že jsem to ještě neudělal,“ rozvášnil jsem se. K dokonalému patosu chyběla už jen Óda na radost v podkresu.

„Teda, kamaráde, kdyby s náma v autě seděla Angela Merkel, tak ti zatleská,“ smál se Mirek. Pochopil jsem ale, že se mu moje odpověď líbí. „Víš, já jsem zaslanej sluníčkář. Mám lidi rád. Když mi bylo patnáct,“ vyprávěl, „tak jsem začal jezdit stopem na koncerty. Do Německa, do Belgie, do Holandska. Tehdy bývali tak překvapení, že přijel mladej kluk z Česka, že po mně ani nechtěli vstupný. A stopovalo se skvěle.“

„Hned bych si to s tebou vyměnil,“ zasnul se Mirek a začal vzpomínat na to, jak dodávkou vozil kapely po celé Evropě. Myslí, že i proto mají někteří řidiči stopaře rádi. Připomínají jim léta vlastní svobody. „A do jak velkých sálů jste jezdili?“ zajímal jsem se. Mirek se na mě pobaveně zazubil. „Hlavně kluby a squaty. Vozil jsem punkový kapely. Kluci občas byli v takovým stavu, že nechápu, že nás pustili přes hranice.“ Dnes už Mirek punkové kapely nevozí, provozuje ale autodopravu, takže po Evropě jezdí pořád. „Nedovedu si představit, že bych dělal něco jiného. Já to miluju, být na cestě. A jak na tebe koukám, vypadáš, že ty taky,“ řekl a začal si balit další cigaretu.

A jak se tam stopuje?

Právě tohle je nejčastější otázka dvou stopařů, kteří se baví o nějaké zemi. Stopař totiž rozděluje svět na země, v nichž se stopuje dobře, v nichž se stopuje špatně a v nichž se nedá stopovat vůbec. V Evropě má stopování největší tradici v zemích bývalého sovětského bloku, kde se rozmohlo kvůli nedostatku aut. Dobře se tam stopuje dodnes. Řidiči nejčastěji berou stopaře proto, že v mládí sami stopovali. Autostop kvete také v některých chudších zemích, jako je Albánie, Ukrajina nebo Rumunsko, kde místním supljuje nedostatečnou veřejnou dopravu. Řidiči ochotně zastavují také proto, že je zvykem přispívat jim na benzín. Co se týká zbytku Evropy, špatnou pověst mají u stopařů Španělsko, Itálie nebo Řecko, dobře se stopuje například v Německu, Belgii nebo ve Francii. Výslovně zakázaný je autostop v některých státech USA – v Nevadě, Utahu či Idaho.

Navštěvuji div přírody

Stopem se dá ujet i tisíc kilometrů denně, nic podobného jsem však neměl v plánu. Zatímco Mirek už byl z Varšavy jistě dávno doma, já se k třetímu dni cesty probudil sotva dvě stě kilometrů od českých hranic – v Poznani.

Bylo už po osmé, ale v ulicích města dosud panovalo ticho ospalého rána. Svátek Božího těla totiž Poláci vydatně oslavovali už v jeho předvečer. Kostely byly dosud zavřené, a tak si předčasný start užili v hospodách a barech, kde Boha chválili především za prodloužený víkend. Návštěvníci zapadlých vináren se stali svědky zázračné přeměny vody ve víno, v jednom z četných karaoke barů se zase mohli dojmout nad písní (What if God Was) One of Us ve zdařilém provedení improvizovaného sboru. Hříšníky, kteří neodešli po první limonádě, pak svou verzí skladby Highway to Hell ztrestala nepřilíš talentovaná sólistka.

Vypily se hektolitry nedobrého polského piva – a snad právě to zradilo kajícího, kterého jsem po půlnoci viděl pokorně klečet před mísou. Kromě piva servírky po celý večer na tácech roznášely panáky všech barev. Duchovní by asi nesouhlasili, ale přinejmenším z jazykového hlediska se panáky k uctění Pána hodí víc než hostie. Dá se tak říci, že oslavy v jistém smyslu náboženskou atmosféru měly.

Protože po prohýřené noci otevřel ze všech podniků dosud jen McDonald's, snídal jsem na lavičce dva sendviče a dvě cappuccina. Tato kombinace byla v akci, sleva tedy rozhodla za

mě. Společnost mi přišel dělat opilec, který se odkudsi připotácel. „Kamaráde, já chci ještě pít, ale došly mi peníze. Dal bys mi něco?“ požádal slušně. Připomněl mi tím pána bez domova, se kterým jsem se potkal před třemi roky v Praze na nádraží. Strašlivě páchl a nebál se to použít. Přitiskl se ke mně a řekl: „Když mi dáš deset korun, tak odejdu!“

Nabídka poznaňského opilce byla podobná. Dal jsem mu proto deset zlatých a přesvědčil se, že nelhal. Peníze v přilehlé trafice neutratil za jídlo, skutečně si koupil pivo. S plechovkou v ruce se pak nejistě potácel po chodníku. Chodci se mu snažili vyhýbat, ale neměli to vůbec lehké, protože nevyzpytatelně kličkoval. Připomínalo to trénink fotbalistů mezi kužely.

Jen o pár bloků dál, ve Varšavské ulici, mě pohltila zcela jiná atmosféra. Už za chvíli tudy totiž mělo projít náboženské procesí. Pořadatelé v reflexních vestách dokončovali poslední detaily výzdoby, policisté do vysílaček potvrzovali uzavírky a slavnostně oblečené dámy kontrolovaly prapory a obrazy na svých balkonech. Bylo jich tolik, až jsem na fotoaparátu musel vypnout automatickou detekci obličejů. Soustavně mi totiž zaostřoval na Ježíše Krista a papeže Jana Pavla II. „Procesí zděs budět? Kakoje vremja?“ zeptal jsem se policistky. Pobaveně se na mě podívala a dobrou angličtinou odpověděla, že procesí vyrazí v jedenáct hodin od chrámu Božího těla.

Kostel byl tak narvaný, že houfy lidí postávaly i venku. Konečně jsem díky tomu pochopil, proč mají všechny kostely oltář orientovaný na východ. Věřící, kteří se nevešli dovnitř, tak před svatostánkem alespoň mohou stát ve stínu. Pak se rozezněly zvony, bohoslužba skončila a dobrá tisícovka lidí se ukázněně sešikovala na silnici. Kromě duchovních a nekonečných řad řeholnic v hábitech všech barev ve formaci převažovali staří lidé a slavnostně oblečené děti, které nepůsobily moc nadšeně. Bylo zřejmé, že náboženský průvod představuje příležitost obléci ty, kteří se dosud nemohou bránit, do toho, co nechtějí nosit, a následně je nutit pochodovat městem.

Průvod se dal do pohybu tempem, které bylo milosrdné i k nejstarším zúčastněným. Holčičky v bílých šatech rozhazovaly kvítí, kněží důstojně svírali monstrance, ministranti zase ampliony, které v nevalné kvalitě přenášely zpěv z čela průvodu. Lidé na balkonech mávali vlaječkami, další vyšli do ulic, aby stanuli blíž nosítkům se svátostí. Dřevěnou konstrukci zdobenou drahými látkami obřadně a takřka bez houpání nesla čtveřice mnichů, jejichž pohyb kopírovaly pomalé mexické vlny poklekajících věřících. Někteří se pak hned prodírali davem dopředu, aby mnichy předběhli a mohli pokleknout znovu.

Řidiči na křižovatkách postávali u svých aut a nejistě otevírali ústa – snad se rozpomínali na text modlitby nebo nechtěli, aby jejich kletby byly příliš hlasité. Chodníky lemovaly také řady lidí, kteří si celou slávu prohlíželi přes displej svého telefonu, ti aktivnější občas v touze po lepším záběru do někoho nebo něčeho narazili. Průvod, podobně jako na městských maratonech, uzavírala dvojice sanitek a s nimi i já, zahanbený, že neznám slova ani jedné písně z katolické hitparády.

Autobusy ve svátek prakticky nejezdily a já prahl po tom, přetavit účast na společné modlitbě v úspěch při stopování. POUŽIL JSEM proto stopařského žolíka a zavolal si pro cestu na okraj města Uber. Na displeji jsem pak netrpělivě sledoval, jak se taxikář marně snaží objet trasu průvodu. Podařilo se mu to až po dvaceti minutách.

„Proč jedeš do Chemické ulice? Vždyť je to tovární čtvrť,“ zajímal se řidič, když se naše oči setkaly ve zpětném zrcátku. Přemýšlel jsem, co na to říct vtípného, ale nic mě nenapadlo. „Protože odtud chci stopovat do města Wągrowiec,“ přiznal jsem. Muž se na mě pobaveně podíval. „Ty jedeš taxíkem na místo, odkud budeš stopovat?“ zopakoval, co už jsme oba věděli. „No, když to takhle říkáte, zní to trochu zvláštně,“ uznal jsem. Taxikář už se po zbytek cesty jen smál a kroutil hlavou.

U silnice jsem na kus kartonu fixem napsal úhledné „WA“, zvedl palec a držel ho zvednutý skoro hodinu. Řidiči jen

Řidičská znaková řeč

Když řidič stopaři nezastaví, ale sympatizuje s ním, může mu to dát najevo gestem. Pro komunikaci od volantu se totiž vyvinula jednoduchá znaková řeč. S úbytkem stopařů se pomalu stává mrtvým jazykem, ovšem pamětníci zlaté éry stopování jí dosud vládnou. Řidičskou znakovou řeč tvoří čtyři gesta vysvětlující, proč řidič nezastavil. Když vybočí palec do strany, dává najevo, že z hlavního tahu bude brzy odbočovat. Když nasměruje ukazováček dolů, znamená to, že jede jenom kousek. Třetím gestem je pokrčení rameny. Rameny krčí řidiči, kteří mají plné auto. Posledním gestem je zakroucení hlavy. Doprovázené úsměvem znamená sympatie – používají ho řidiči kamionů, kteří stopaře nesmějí brát, nebo řidičky jedoucí samy. Posádky kamionů občas taky mávají nebo zahoukají na pozdrav. Všechna tato gesta stopařům dělají radost a dávají naději v brzký konec jejich čekání. Mezi méně potěšující náznaky patří kroucení hlavou bez úsměvu, troubení, občas i zdvižený prostředníček či vržený odpadek. Ty signalizují, že daný řidič s konceptem autostopu nesouzní.

naznačovali různé důvody, proč mě nevezmou. Zdálo se, že po přítomnosti stopaře prahnou pouze ti, kteří jako na potvoru mají plné auto nebo jedou jen kousek. Kdo jel sám a daleko, ten mě ignoroval.

Už jsem začínal být rozmrzelý, když konečně zastavil řidič kamionu. Dokonce přešel přes sedačku, aby sám otevřel dveře. „Jéé, děkuju, vy mě vezmete?“ ujišťoval jsem se. „Ne. Jenom ti chci říct, že na Varšavu se odsud nestopuje. Stojíš úplně blbě,“ řekl muž. A já pochopil, že kdybych pro severně položený Wągrowiec použil jinou zkratku, než jaká se používá pro Varšavu ležící pět set kilometrů směrem na západ, čekal bych o hodinu méně. Člověk se pořád učí – a pro blbce to platí dvojnásob.

Sotva jsem zkratku „WA“ prodloužil na „WAGR.“, zastavilo auto s trojicí dobře naložených vodáků, kteří jeli vyzvednout loď. Dvacátníci Kamil a Tomek studují angličtinu na vysoké škole, o něco starší Sonia se zabývá výzkumem zemědělských plodin. „Ale trávu nám v laboratoři pěstovat nechce,“ stěžovali si vysokoškoláci.

Pili jsme ledově vychlazená piva Zubr a po půlhodině se znali dostatečně dlouho na to, aby přišel čas si ze sebe utahovat. „To bys ale měla. Nejen bramborami a sentimentem je moderní polský člověk živ,“ zastával jsem se kluků ze zadní sedačky. „Je to pravda. Plýtváš svým potenciálem, Sonio. Kukuřice si tě nezaslouží,“ přidal se Kamil. Sonia měla ruku vystrčenou z okénka, vlasy jí vlály ve větru, shovívavě kroutila hlavou a působila rozumněji než my tři dohromady. Silnou konkurenci jsme ostatně nepředstavovali.

O pár vtipů později už jsme před Tomkovým domem nakládali loď na střechu auta. Pro skupinu čtyř vysokoškoláků to nebyl snadný úkol – upínací popruhy jsme zkoumali s údivem a obavami předkolumbovských indiánů, kteří poprvé spatřili pušku. Kolem pobíhal tlustý jezevčík, pili jsme citronádu a slunce nás páliło do zátylku. U domu vonělo dřevo z dílny Tomkova otce. „Kdybys chtěl udělat kuchyň, tak se ozvi,“ nezapřel v sobě truhlářův syn podnikavost. „Jednu polskou kuchyň už rok máme. Takže leda tak přidělat upadlá dvířka,“ dobíral jsem si ho.

Konečně jsme kánoji jakž takž přikurtovali a vyjeli. Kamil loď kontroloval rukou vystrčenou z okénka a hlasitě přitom vyjadřoval obavy, že bychom k řece mohli přijet bez ní. „Czech pracował, raczej trzymam,“ komentoval své počínání. Ostatní mě zvali, ať se k plavbě připojím. „Potřebujeme někoho, kdo oddře všechno pádlování,“ vysvětloval Tomek. Já však měl docela jiné plány. „Kamarádi, jel bych s vámi rád, ale nemohu. Potřebuji se dostat do Wągrowce, abych stanul u jednoho z největších divů vaší země,“ omlouval jsem se. Ostatní se smáli v domnění, že jde o vtip. Mluvila z nich však pouze nevědomost.

Do Wągrowce mě odvezl osmnáctiletý amatérský závodník Bartek. Řidičák měl teprve dva měsíce, přesto jel velmi svižně a od volantu vynášel soudy, které byly stejně ostré jako trajektorie jeho obvyklého průjezdu zatáčkou. Náboženský průvod například označil za „pochod tučňáků“ – patrně v odkazu na hábity jeptišek. I prohlídku svého rodného města odbyl rychle a nekompromisně. „Wągrowiec je takový zbytečný město uprostřed ničeho. Už se těším, až se odstěhuju,“ pronesl mladý patriot, když mě ve vesnici vysazoval.

Centrum Wągrowce skutečně tvoří jen křižovatka s dvojicí hospod a pizzerií, ovšem hned vedle reklamního poutače na pizzu stojí důležitá směrová cedule. SKRZYŻOWANIE RZEK, přečetl jsem vybledlá písmena a vydal se podél potoka zarostlého rákosím. Užíval jsem si osvěžujícího stínu stromů a pozoroval život na jeho břehu. Kachny zrovna vyváděly mláďata, včely opylovaly zlatý déšť a v zahradě někdo řezal na cirkulárce. Když se v dálce ozval ještě kostelní zvon a úpění starého auta, které nešlo nastartovat, idyla polského venkova byla kompletní. Těsně před cílem mě zbrzdila nečekaná komplikace. Na vlastní kůži jsem se přesvědčil, že kindervajíčko dokáže i dospělého člověka zabavit na půl hodiny. Stačí, když se mu rozteče v krosně.

Zrovna jsem rybičkou doloval zpoza nehtů poslední zbytky čokolády, když se přede mnou objevil druhý potok. Vyběhl jsem na nízkou lávku a pohlédl na to, co u Wągrowce dvě nenápadné říčky

vytvářejí. „Taková místa jsou jenom dvě na světě,“ prohlásil pyšně pupkatý pán bez trička, který seděl na lavičce a krásu přírodního divu vstřebával celým svým tělem.

Dvojice říček Weřna a Nielba se na tomto výjimečném místě protínají, ovšem nevytvářejí soutok. Obě si dál razí cestu krajinou samy a zanechávají za sebou křižovatku. Vklouzl jsem do vody, abych přírodní fenomén lépe procítil. Proplouval jsem mezi lekníny a nechával se unášet proudem obou řek. Podobně jako se v minulých staletích stali symbolem lásky Petr a Lucie, Siegfried a Brunhilda nebo Romeo a Julie, pro instantní lásku století jedenadvacátého by to mohly být Weřna a Nielba.

Když při pohledu na mě začala plakat jakási holčička, kterou pobouřená maminka vzápětí odvedla pryč, usoudil jsem, že je na čase vylézt a obléct se. „Moc krásné. Jedinečné. Ohromující. Úžasné,“ kupil jsem před pupkatým pánem komplimenty v naději, že alespoň jedno slovo bude podobné polštině. Pán pyšně pokýval hlavou a nabídl, že mě u křižovatky řek vyfotí. Dal jsem mu do ruky telefon a on soustředěně pořídil celou sérii fotek. „Tak co, dobré?“ ujišťoval se, když mi přístroj vrátil. „Vynikající,“ zasmál jsem se a ukázal mu výsledek. Pán celou dobu držel prst na horní části čočky fotoaparátu, takže ani na jedné z fotografií nemám hlavu. Od prsou výš je vidět jen prst. Myslím, že v éře GDPR by tento talentovaný fotograf jistě našel uplatnění.

Mají nás tu rádi!

Když jsem přišel na okraj Wągrowce, od města Bydhošť mě dělilo pouhých padesát kilometrů vzdušnou čarou. Žádné letadlo mi ovšem ani tentokrát nezastavilo, takže jsem se musel vydat objížďkou

po okresních silnicích. Tam se obvykle stopuje výborně, málokdo však jede daleko. Osmdesátikilometrovou cestu jsem tak překonal ve společnosti šesti řidičů, kteří si mě předávali jako lidský štafetový kolík. Ve stopařské štafetě na osmdesát kilometrů by přitom Polsko bodovalo, protože předávka nikdy netrvala déle než patnáct minut. Rychlé střídání řidičů mi dalo příležitost začít zkoumat jeden zvláštní fenomén – skutečnost, že nás Poláci mají rádi. Upřímně rádi.

Co si o Česku myslí ve světě, dobře ví každý výletník: vůbec nic. Při cestách za hranice kontinentu hned po frázi „jsem z České republiky“ musíme vysvětlit, že Česko je ta země kolem Prahy. Tomu, kdo nezná Prahu ani Československo, pak záhadnou „Čepablik“ (Czech Republic) musíme představit jako zemi vedle Německa, případně alespoň součást Evropy. Zvídavějším cizincům pak vysvětlíme, že součástí Jugoslávie už nejsme, ani jsme nikdy nebyli, a uvedeme pár základních rozdílů mezi Českem a Čečnou.

Poněkud příznivější je situace jen v bývalých sovětských republikách, kde lidé dobře vědí, že Československo hned dvakrát osvobodili, a za svou přítomnost v letech 1945 a 1968 očekávají náležitý vděk. Přesto existuje země, v níž dobře znají naši historii i současnost, milují naši hudbu a filmy, a dokonce mají rádi i nás. Tou zemí je Polsko.

Ať už jsem zrovna usedl vedle Ladislava, Dominika, Ervína, Evy, Jacka nebo kohokoli dalšího z čtyřicítky ochotných řidičů, kteří mi v Polsku zastavili, vždycky to proběhlo stejně. Podle vzhledu mě nejprve považovali za Poláka, Američana nebo Němce. Sotva jsem však vyjevil svou národnost, neskrývali nadšení. „Ty jsi Čech? No to je skvělý! My máme Čechy moc rádi,“ říkali. „A my zase máme rádi Poláky,“ tvrdil jsem. Opakovaně jsem pak přemýšlel nad tím, proč vlastně Polákům jejich vřelý cit neopětujeme. Jenom proto, že nám jednou dali do brambůrek posypovou sůl?

Prvním z velkých fanoušků Čechů, které jsem na cestě potkal, byl třicetiletý řidič z povolání Jacek. Sám na mě mluvil